

SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN NÄKEMYKSIÄ SYSTEMISESTÄ TYÖOTTEESTA LAPSIPERHEIDEN PALVELUTARPEEN ARVIOINNISSA

Riitta Nerg
Jemina Palkonen
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2024

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tarkastelimme käytäntötutkimuksessamme lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin (LPTA) sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä siitä, miten systeemistä työtettä on mahdollista hyödyntää palvelutarpeen arvioinnin työssä. Tutkimuksemme toteutettiin yhdessä Helsingin kaupungin LPTA:n yksikössä.

Tutkimuksemme viitekehyksenä on systeeminen ajattelu ja työote. Työotteessa on tietynlainen rakenne sekä toimintaperiaatteet. Systeemisessä toimintamallissa on kolme ydinelementtiä; asiakastyö, tiimi ja viikkokokous (Aaltio & Isokuorti, 2019). Systeeminen työ on tavoitteellista, perheen voimavaroihin keskittyvää ja kunnioittavaa. Perheen tilannetta tarkastellaan kokonaisuutena ja heidän osallisuutensa ja kuulluksi tuleminen on systeemisessä mallissa keskiössä. (THL, 2023.)

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä systeemisestä työotteesta palvelutarpeen arvioinnin työssä. Tutkimuskysymyksemme ovat: *Miten systeemistä työtettä voi LPTA:ssa hyödyntää sosiaalityöntekijöiden näkemyksien mukaan? Mitä mahdollisuuksia ja haasteita siihen sisältyy? sekä Miten LPTA:n sosiaalityöntekijät kokivat systeemisen työotteen koulutuksen?*

Tutkimuksemme aihe nousi työyhteisön tarpeesta. Työote on ollut pidempään käytössä lastensuojelun sosiaalityössä (Yliruka & Tasala, 2022) mutta työotteen koulutus LPTA:n osalta toteutettiin vasta syksyllä 2023. Tutkimuksemme on tärkeä ja ajankohtainen, koska työote on tarkoitus ottaa käyttöön arviointityössä 2024. Työyhteisön toiveena oli saada tietoa millä tavoin koulutus koettiin ja miten työtettä on mahdollista arvioinnin työssä hyödyntää.

AINEISTO JA ANALYYSI

Toteutimme käytäntötutkimuksemme ryhmähaastatteluna. Haastattelimme yhden LPTA:n tiimin työntekijöitä. Haastatteluun osallistui seitsemän sosiaalityöntekijää. Haastattelun toteutimme puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Analysoimme litteroidun aineiston laadullisen sisällönanalyysin avulla.

TULOKSET

Aineiston analyysin perusteella esiin nousi viisi teemaa; *työotteen soveltaminen arviointityössä, systeeminen ajattelutapa, systeemisen työotteen koulutus, työotteen hyödyntämisen mahdollisuudet sekä sen haasteet.*

- 1) Systeemistä työtettä, mukaan lukien viikkokokousta, voi palvelutarpeen arvioinnissa käyttää soveltaen. Työotteelle keskeistä viikkokokousta voisi hyödyntää siirtoneuvotteluissa tai moniammatillisessa työskentelyssä.
- 2) Systeeminen ajattelutapa voi lisätä avarakatseisuutta ja asiakkaan osallistamista. Keskeistä on kiinnittää huomiota eri systeemeihin ja niiden vaikutukseen perheeseen ja perheen tilanteeseen.
- 3) Systeemisen työotteen koulutus toimi lähinnä ajatuksia herättävänä. Koulutuksesta jäätin kaipaamaan konkretiaa sekä yhteistä toimintamallia kaupungilta.
- 4) Systeemisen työotteen hyötyjä ovat asiakkaan näkökulmasta asiakkaan osallistaminen työskentelyyn sekä sujuvampi vuorovaikutus ja yhteistyö. Työntekijän näkökulmasta työote voi parantaa työhyvinvointia sekä lisätä moniammatillista työskentelyä.
- 5) Työotteen haasteet asiakkaan näkökulmasta ovat ettei osallisuus sekä yhteistoimijuus työntekijän kanssa aina toteudu. Työntekijöiden näkökulmasta haastetta luo lainsäädännölliset aikarajat, asiakasmäärät sekä kalentereiden täyttyminen.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Tutkimuksen tulosten mukaan systeemistä työtettä voi hyödyntää LPTA:n työskentelyssä, jos sitä sovelletaan arviointityöhön sopivammaksi.

Toiveena on, että Helsingin kaupunki tekisi yhtenäisen linjauksen systeemisestä työotteesta palvelutarpeen arvioinnin työssä. Systeeminen työote voisi näkyä esimerkiksi myös uusien työntekijöiden perehdytyksessä.

Tutkimuksemme tuloksia voi hyödyntää systeemisen työotteen koulutuksen vaikuttavuusarviossa ja sen kehittämisessä. Tutkimustulokset tuovat esille työntekijöiden näkemyksiä siitä, missä ja millä tavoin systeemistä työtettä voi LPTA:n työssä hyödyntää. Tutkimus esittelee työotteen mahdollisuuksia ja haasteita, joiden avulla esimerkiksi kaupungin linjausta työotteen hyödyntämisestä voidaan tehdä työntekijöille sopivammaksi.

Mahdollisia jatkotutkimusaiheita, kun työote on otettu käyttöön:

- Miten työote toteutuu palvelutarpeen arvioinnin työssä?
- Työntekijöiden kokemuksia työotteesta ja arviosta työotteen vaikutuksesta esimerkiksi asiakasmääriin ja työhyvinvointiin.

LÄHTEET

Aaltio, E. & Isokuorti, N. (2019). Systeemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit. Kuvaus asiakastason ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). *Työpaperi 33/2019*.

THL (2023). Systeeminen toimintamalli lastensuojelussa. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeeminen-toimintamalli-lastensuojelussa>

Yliruka, L. & Tasala, T. (2022). Lastensuojelun systeemisen toimintamallin kansallinen tilannekuva vuonna 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 09/2022. Helsinki: THL.